

## Soud s vrahem času.

Postavy:

Duch filozofie

Sudca

Pomocník súdu

Žalobca

Obžalovaní: Aristoteles, Augustinus, Descartes, Leibniz, Kant, Engels, Bergson, Einstein, Heidegger, Prigogine, Brian Green (teória superstrún)

**Duch filozofie:** *(úvodný monológ, len hlas zo „zákulisia“, ako podklad jeho prehovoru sa môže použiť zostrih melódií, ktorý bol spomenutý v poznámke.)*

Už od nepaměti se různí filosofové oddávají úvahám o čase. Už od nepaměti se na mém stole, **na stole ducha času** hromadí teorie více či méně pošetilé, seriózní, ale taky naivní. Ale teď se zdá, že se něco děje... Svět se zastavil, hodiny přestaly bít, nebo taky být? Čas zmizel, čas je pryč, ozývají se hlasy lidí. Byla to sebevražda anebo vražda? – ptají se titulky velkých deníků. ... A co si teď počnou všichni ti učení filosofové, když jejich časové koncepce najednou postrádají svou podstatu? ... Na zemi se teď schyluje k soudu. Před porotu byli předvoláni velikáni filozofie a vědy, kteří mají svou obhajobou soud přesvědčit, že to nebyly jejich myšlenky, které tento svět připravily o tak důležitý čas. Budou úspěšní, nebo se mezi nimi najde hledaný vrah?

- po úvodnom monológu sa začne hrať (hudba Pink Floyd: Time)

**Soudce:** *(neskoro prichádza na scénu, pozerá sa na prázdne zápästie, prichádzajúc môže len tak medzi rečou namosúrene prehodiť o sebe v tretej osobe)*

Soudce dnes vzbudil se včas

A zjistil, že chybí mu čas

**Pomocník soudu:** *(prichádza sudcovi v päťách a ešte pred tým ako si sudca sadá hovorí (spieva?) svoju reč)*

Přítomní povstaňte, vždyť soudce přichází

Ve velké tísní náš svět se dnes nachází

Tíseň to časová býti však nemůže

Proto zde všichni dnes pohleďme na muže

Kteří by před soudem měli teď stát

**Žalobce:** *(predstavuje všetkých obvinených)*

Aristoteles tu stojí

Svatý Augustin se bojí

Descartes přišel suverénně

S Leibnizem se hádat věrně

Kant byl taky předvolán

Engels zrovna přijel k nám

Tu je Bergson, Einstein tady

Heidegger má snad i klady

Prigogine se bude hájit

Snad se čas dá ještě najít

Najde ho i Brian Green?  
To se ještě uvidí  
**Soudce:** Pane žalobce, jaké je znění obžaloby?

**Žalobce:** Každý z vás  
Co tu stojí  
Nechť se třese  
Nechť se bojí

Vy jste totiž žalováni  
Z velikého přečinu  
Byť ni jeden z vás  
Nebyl chycen při činu

Předstupte, hajte se  
Přiznejte, kdo to byl  
Kdo ten čas potřebný  
Ze světa sprovodil

**Pomocník soudu:** Jako první předstoupí se svou obhajobou řecký filosof Aristoteles.

**Žalobce:** Aristoteles šmíroval těla při jejich pohybech až ztratil času pojem  
aby z toho vyšel se ctí, rozhodl se vzbudit dojem,  
že pohyb čas produkuje a čas pohyb podporuje,  
vyšla z toho zmatenina, zdravý rozum kolabuje  
duše prý to spočítá.  
Motal se v tom dřívě, motá se v tom nyní a to se mu vyčítá.

**Aristoteles:** *(po jeho obžalobě hned začne hrát hudba a on začíná spívat, motiv píesne Lucie: Pohyby)*

Pohyby, počítám pohyby,  
počítám bez chyby  
počítám čas.

Dráhy a pohyby  
dřívě a později  
na dráze tělesa  
počítám polohy  
počítám čas.

Planety pohyby  
Dráhy a oblohy  
Pohyby bez chyby  
Počítám polohy  
Počítám čas

Pohyby počítám pohyby  
Počítám bez chyby  
Počítám čas

**Soudce:** Aristoteli můj milý, žalobce se v tobě zmýlil.

**Pomocník soudu:** Teď nechť před soud předstoupí středověký filosof Aurelius Augustinus.

**Žalobce:** Augustinus, ochlasta a děvkař, když propálil si kotel, zalek se sám sebe a obrátil se k bohu.

Nemohl však utéct všemu, co kdy proved – a bylo toho dost.

A tak – musím říct, že geniálně – zrušil minulost. Taky budoucnost.

**Augustinus:** *(ako prvé ohnivo reaguje na Aristotelovu obhajobu)*

Myslíš, že čas jsou jen pohyby

Jen blázen by s tebou souhlasil

Žádné učení však není bez chyby

Byť jiskru věčnosti tys téměř zahasil

Poslyš teď svým uchem

Čas měříme duchem

*(pred svojim hlavným výstupom prednáša krátku modlitbu, kým hudba začíná pomaly hrať)*

Veď mou duši, můj Pane, mluv mými ústy, neboť moje duše se každou chvíli dopouští hříchu.

Když jde o času poznání

Ja říci chci své vyznání

Mohu říct na začátek

Že čas má svůj počátek

Svořený se světem byl

Mocný bůh ho vytvořil

Před ním padám na tvář svou

Před moudrostí velikou

Tak jak země stvořená

Tak i čas svůj konec má

Věčný je jenom můj Pán

Jímž pak budu povolán

On mě bude přísně soudit

Za to že jsem mnohdy bloudil

Ale tenhle světský soud

Myslím že mě zbaví pout

A rozhodne, že moje snaha

Zbavila mě viny vraha

**Soudce:** Milý svatý Augustine  
posedlá má duše splínem

jenom jsouce neznalá

vraha v tobě hledala

**Pomocník soudu:** Ať předstoupí další pán, Descartem on bývá zván.

**Žalobce:** Pan René Cartesius ničemu nevěřil,  
jen ženské proháněl, aby si ověřil  
jak málo ducha je v lidském těle  
a po mnoha průnicích prohlásil směle

„nic není jisté až na mé pochyby  
ničemu nevěřím až na mé pohyby  
jen když já myslím, cítím, že jsem  
a cizím myslím sděluji, kde jsem“

**Descartes:** No a na čas docela zapomněl.  
Pochybuji myslím jsem  
Myšlenkou jsem unesen  
Ze začátku samé já  
Nic jiného nepozná

Mě už démon neklame  
Bohem ho překonáváme  
Teď už není jenom já  
Tělo také smysl má

Mimo já je ještě svět  
Stromy domy krásný květ  
A čas taky, přátelé  
Hned je tady vesele

Našel jsem ho, rozum mám  
Obvinění zpřetrhám ...

**Leibniz:** *(nevydrží Descartovu obhajobu, skočí mu do řeči a začnú sa hádat')*

Ne tak rychle, drahý brachu  
Mně se něco nezdá  
Když ti řeknu, kde máš chybu  
Uznáš, že jsem hvězda

**Descartes:** *(prekvapene)*

Wilhelme co tím chceš říct  
Přišel jsi mě urazit?

**Leibniz:** Ale René, přece víme  
Že si špatně rozumíme

**Descartes:** Tak to já si nemyslím  
Já hned všemu rozumím

**Leibniz:** René, ty pistolníku od Bílé hory  
Pohleď na nebe a všechny živé tvory  
Bůh netvoří na etapy  
Dělá vše hned dokonalé  
Žádná hloupost ho nenapadne

**Descartes:** Varuju tě, Wilhelme  
Dej pozor na má slova  
Ať se sporu vyhneme...

**Leibniz:** *(skočí mu do řeči)* To by byla škoda!

**Descartes:** *(výhružne)* Varoval jsem tě!

**Leibniz:** *(provokuje)*

Laskavě dovol poslední větu  
Toto je nejlepší z možných světů

**Descartes:** Ty musíš mít vždy poslední slovo.

**Leibniz:** To není pravda!

*(tu by sa dalo vložiť nejaká odľahčená pasáž: mohla by sa nahlas pustiť taká hudba ako býva v groteskách a Descartes s Leibnizom by ešte chvíľu hrali, že sa hádajú, alebo by sa mohli až pobiť takým nejakým vtipným spôsobom)*

**Soudce:** Vyved'te je prosím oba  
dřív než zboří soudní síň!  
K času nemohli říct míň...

**Pomocník soudu:** Prosím o klid v soudní síni, předstupuje další muž. Představit  
Kanta.

**Žalobce:** Myslím, že ho máme.  
Immanuel Kant, vyhnal čas a prostor ze světa,  
že prý mají méně bytí než nějaká kometa,  
že prý jsou jen v hlavě,  
že prý jsou to hlavně  
tvary či regály  
na naše škrpály.

**Kant:** Už to vím, už to vím,  
Ale nevím, jak to vím  
Jak je to jen možné,  
že je tohle možné

Syntetickým ředidlem  
Umeju si hlavu  
Nemám žádnou empirii  
Vím to ale apriori  
Vyhnu se tak davu.

Dav se honí s časem  
Neví ale, že jsem  
Dávno přišel na to,  
Že čas není zlato,  
Ale jenom forma  
Na cihly.

*(po skončení piesne by mohol na záver len tak rýchlo dodat) Já to nebyl.*

**Soudce:** Teď už vidím Kante milý  
Že pan žalobce se mýlil

**Pomocník soudu:** A teď prosím Engelse, ať obhajobu přednese.

**Žalobce:** Friedrich Engels komunista,  
před ním není sklenka jistá,  
absolutní prostor, čas  
mizí před ním jako chlast.

**Engels:** Dobrý večer, soudruzi  
Já přišel se dnes hájit  
V mé koncepci spletité  
Čas lehce (rychle?) dá se najít

Čas a prostor patří k sobě  
Hmotě oba náleží  
Čas mou vinou není v hrobě  
Na tom nyní záleží

Jeden rozměr jen má čas  
Obecný a nezvratný  
Co stalo se, to nikdy zas  
Nijak se k nám nevrátí

Tak vidíš, soude veliký  
Já nejsem, koho hledáte  
Doufám však, že do chvílky  
Svého vraha poznáte

**Soudce:** Vidím, Engelsi, že ani ty nejsi vrahem času. Předvolejme tedy dalšího obžalovaného.

**Pomocník soudu:** Dalším na seznamu obžalovaných je francouzský filosof Henri Bergson.

**Žalobce:** Je třeba doplnit.

**Bergson:** *(tu sa podľa mňa celkom hodí refrén z piesne Lenky Filipovej Za všetno môže čas)*

Za všetno môže čas  
Ten, čo se skrývá v nás  
Náhle si zrýchli ten svuj krok  
Za všetno môže čas  
Ten, čo se skrývá v nás  
A v něm vteřina je delší než rok

**Soudce:** *(pochmúrne, skoro len pre seba)* Zase nic...

**Pomocník soudu:** Teď předstoupí Einstein  
Co poslouchá Rammstein

**Žalobce:** Úředník patentového úřadu v Bernu  
obebrát chtěl božskou hernu  
vsadil všechno proti času  
absolutnímu  
vyprazdnit chtěl v herně kasu  
všemohoucímu.  
Relativní, relativní, všechno je prý relativní,  
pro tebe je – a pro tebe není  
Prostor a čas? Zapomeňte,  
To jen gravitace pění.

**Einstein:** *(text na hudbu piesne od skupiny Rammstein Amerika)*

Ref.: /:Rád vám sdělím to že fyzika fyzika je nádherná  
Já vám říkám to že fyzika fyzika fyzika: /

Můj staříčkový přítel Newton  
Věřil v absolutní čas  
Vážně se však mylil Newton  
Leč o tom přesvědčil vás

Každé dítě dnes už ví  
Čas je závislý od soustavy  
Já změnil jsem běh našich dní  
Čas a prostor jsou relativní / časoprostor je relativní

Ref.: /:Rád vám sdělím to že fyzika fyzika je nádherná  
Já vám říkám to že fyzika fyzika fyzika: /

Možná jsem se v něčem mýlil  
Možná někde chyby mám  
Ke lži jsem se však nechýlil  
Doufám že to stačí vám

Proto rád bych sdělil soudu  
Nechť nemyslí že chystám boudu  
Já s časem ve všem počítám  
Úmysly při tom čisté mám

Ref. Rád vám sdělím to že fyzika fyzika je nádherná  
Já vám říkám to že fyzika fyzika fyzika  
Já vám říkám to že fyzika mechanika kvantová  
Já vám říkám to že fyzika fyzika fyzika

Nemám problém s časem  
žádný problém s časem  
čas je všude kolem nás  
Ne, nemám problém s časem

**Soudce:** Takže ani Einstein nemůže být vinen... Ale kdo tedy?

**Žalobce:** (*našepkává sudcovi*) Možná s Martinem Heideggerem budeme mít více štěstí, pane soudce.

**Soudce:** Tak se na to podívejme...

**Pomocník soudu:** Své myšlenky ať přijde před soud obhájit německý filosof Martin Heidegger.

**Žalobce:** Dejte si teď pozor velký  
přichází chlap prolhaný  
řeči jsou to hodně mělký  
básničkou však pobaví

taky skvěle lyžoval  
jezdil rychle, jezdil skvěle  
i času se věnoval  
napsal o něm velmi směle

čas je jen strach ze smrti  
a konečnosti bytí  
večně se nic nevtří  
a skončíme – žití.

Martin hraje na city  
všech smrtelných jsoucen  
z času dělá pocity  
v konečnosti zhroucen.

**Heidegger:** Bytí a čas, čas a bytí  
Podstatné jsou v našem žití  
Bez nich smyslu nemá nic  
Právě jsem Vám přišel říct

Čas je pro mě základní  
Můj vztah k němu příkladný

Vy mě chcete obviníti  
Z pokusu čas odčiniti

Řeknu Vám však jenom tohle: *(možná bez hudby jako vložka v dramatické pauze)*

Dobře vím že v bytí čase  
udělal jsem mnoho chyb –  
Mít tak **čas** je napravit!

Proto myslím, že je zřejmé  
Že jsme na tom stále stejně  
A že viník to vím jistě  
Nestojí teď na mém místě

**Žalobce (? nebo pomocník?):**

Jak se dalo čekat  
netřeba se lekat  
že by Martin na něco  
někdy odpověděl

**Soudce:** Ani tohle nám nevyšlo, co pane žalobce? *(už trochu jízlivě a roztrpčeně)*

**Žalobce:** *podlézavě, omluvně* Mám v záloze ještě dva obžalované, pane.

**Soudce:** Tak ale rychle, máme vysloveně málo času.

**Pomocník soudu:** Předposledním obžalovaným je belgický/ruský fyzik Ilya Prigogine.

**Žalobce:** Je třeba doplnit.

**Ilya Prigogine:** *(hudobně by sa to možno dalo prepojiť s Bergsonom, keďže je tu podobný motív v refréne)*

Henri Bergson pravdu má –  
Taky se i plete  
Věda co říct k času má  
Ať chcete nechcete

Já vám tady přednesu  
Tu obhajobu svou  
Tím obžalobu setřesu



Svou řečí obrannou

Ref.: Zkoumal jsem v svém žití  
Jak funguje bytí  
Jak funguje čas  
Ten co je prý v nás

Bádal jsem a studoval  
Bych znal o tom více  
Proto jsem se věnoval  
Termodynamice

Já jsem zjistil o čase  
Že ho nelze zvrátit  
Že co jednou stalo se  
Už se nenavráť

Ref.: Zkoumal jsem v svém žití  
Jak funguje bytí  
Jak funguje čas  
Ten co je prý v nás

Doufám, že to stačí vám  
Co jsem nyní řekl  
Žaloby – já přiznávám  
Strašně jsem se lekl

Taky bych chtěl dodat  
Že budu-li moci  
Při hledání oběti  
Chci vám napomoci

Ref.: Zkoumal jsem v svém žití  
Jak funguje bytí  
Jak funguje čas  
Ten co je prý v nás

**Soudce:** Další marný pokus,

**Žalobce:** Nezoufejte, pane soudce. Možná tenhle vážný čin spáchal vědec Brian Green.

**Pomocník soudu:** Pane Greene, co povíte na svou obhajobu?

**Žalobce:** Je třeba doplnit.

**Brian Green:** (*rap?*)

I ty jsi jenom kmity, kmity, kmity

I ty a tvoje city  
jsi jenom kmity  
vesmírných strun

struny, jsou jich tu tony,  
od věků kmitají  
světový um

I ty jsi jenom kmity, kmity, kmity

**Soudce:** *Už velmi nespokojeně, za všechno může žalobce:* Tak se mi zdá, pane žalobce, že sa vám nepodařilo předvolat ty správné lidi, protože tohle pojednávání bylo patrně bez úspěchu.

**Žalobce:** Taky se mi zdá, že se někde stala chyba. *Spíše by se k němu hodilo něco jako: Ale pane soudce, to přece... Já tomu... To není možné! Vždyť přece někdo musel čas zabít. Kdo to tedy byl? Ale kdo tedy zabil čas?*

**Duch filozofie:** *(urazene reaguje práve na to, že medzi obvinenými boli hlavne filozofi – myšlienkou by mohlo byť to, že filozofiu nemôžeme obviniť z vraždy času napriek tomu, že bolo v rámci nej vytvoreným množstvo rôznych teórií, z ktorých niektoré čas vyvracajú) Kdo zabil čas? Hledáte vraha, ale uniká vám, že nemáte tělo oběti, a to přesto, že jeho hledání bylo věnováno nezměrné úsilí. Filosofie nikoho nezabila... nebo jestli ano, pak vaši ignoranci. Věřím – i to může vadit, protože to bylo velmi pohodlné... nevědět... odbývat své blízké tím otřepaným „teď nemám čas“ a svádět svou nechut' či pohodlnost na něco vnějšího – ano tuto možnost vám filosofie zabila, řeknete „nemám čas“ a všichni už vědí, že říkáte „dej mi s tím pokoj, chci dělat něco jiného“...*